

Glosa:

K rozsudku NS ve věci odpovědnosti advokáta za nesprávný právní názor

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2019, sp. zn. 25 Cdo 2038/2018

I. Východisko a vymezení právní otázky

Odpovědnost advokáta je problematika, které se Bulletin advokacie z povahy věci věnuje velmi často. Je též nezbytné, aby upozorňoval na nová rozhodnutí z této oblasti. Takovým rozhodnutím je i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2019, sp. zn. 25 Cdo 2038/2018. NS se zde zabýval posouzením jednání advokáta, které je založeno na jeho nesprávném právním názoru. V návaznosti na předchozí judikaturu formuluje NS některá hlediska, ze kterých je třeba vycházet při posuzování odpovědnosti za škodu způsobenou advokátem klientovi postupem založeným na jeho nesprávném právním názoru. Toto posouzení souvisí s vel-

mi důležitou, avšak neméně složitou otázkou, co vše musí advokát znát, s jakými dřívějšími judikáty či doktrinárními názory musí být obeznámen, aby jednal dostatečně informovaně v souladu s odbornou péčí. Jde o rozsah tzv. znalostní povinnosti advokáta.¹

Zjednodušeně řečeno, odpovědnost advokáta podle § 24 zák. o advokacii předpokládá: 1. výkon advokacie; 2. vznik škody; 3. příčinnou souvislost mezi výkonem advokacie a vznikem škody; 4. advokát se ve smyslu § 24 odst. 4 zák. o advokacii může zprostit odpovědnosti prokázáním negativního předpokladu, jímž je řádná péče.² Podstatný pro účely této glosy je předpoklad uvedený na posledním místě, tj. výkon řádné péče, či slovy zákona *vynaložení veškerého úsilí, které lze na advokátovi požadovat*.

II. Skutkový stav a rozhodnutí soudu prvního stupně a odvolacího soudu

V dané věci šlo o případ, kdy žalovaný jako advokát zastupoval žalobce v řízení, ve kterém se žalobce domáhal slevy z kupní ceny rodinného domu z důvodu jeho vad. Problém spočíval v tom, že dříve žalobce požadoval nikoli slevu z kupní ceny, nýbrž odstranění vady. Jelikož jed-

¹ Srov. L. Tichý a kol.: Odpovědnost advokáta za škodu, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2013, str. 125 a násl.; F. Melzer: Civilní odpovědnost za poradenství advokátem, Bulletin advokacie č. 11/2018, str. 15, 18.

² Pro podrobnosti tamtéž, str. 15 a násl.

nou provedenou volbu nároku z vadného plnění již nelze jednostranně měnit, soud žalobu zamítl. Toto rozhodnutí bylo následně v odvolacím řízení potvrzeno. Klientovi (žalobci v řízení o náhradu škody proti advokátovi) tím vznikla povinnost nahradit žalovanému v řízení o právu na slevu z kupní ceny náklady řízení v celkové výši 153 831 Kč. Tím měla žalobci vzniknout škoda, jejíž náhrady se následně domáhal vůči svému advokátovi.

Obvodní soud pro Prahu 2 žalobě vyhověl (uskutečněné započtení je zde irelevantní), když uvedl, že žalovaný jako osoba znalá práva měl vědět, že již jednou učiněnou volbou nároku z odpovědnosti za vady je oprávněný vázán a tuto volbu nemůže úspěšně v pozdějším soudním řízení změnit. Dospěl tedy k závěru o nikoli řádném výkonu advokacie, který byl příčinou vzniklé škody.

Naproti tomu Městský soud v Praze jako soud odvolací nároku na náhradu škody nevyhověl, neboť „odpovědnost advokáta není odpovědností za výsledek řízení a pochybení žalovaného nedosáhlo takové intenzity, aby bylo možné uvažovat o zjevném pochybení právním či faktickým“.

III. Rozhodnutí NS

Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Nejprve se přihlásil ke své dřívější judikatuře, podle které je při posuzování nesprávného nebo nevhodně zvoleného způsobu uplatňování práv klienta v soudním řízení třeba odlišovat případy, kdy advokát zastává určitý relevantně vyargumentovaný právní názor (který je později soudy odmítnut) a kdy např. podá za svého klienta opravný prostředek opožděně, s formálními (technickými) nedostatky apod.

Daný případ je zajímavý tím, že zde nejde o zmeškání lhůty nebo podání učiněné s formálními nedostatky, nýbrž že jde o postup advokáta, který je založen na nesprávném právním názoru (na názoru, že ten, komu přísluší právo z vad, může jednou učiněnou volbu posléze jednostranně změnit).

Současně NS opět zdůrazňuje, že na advokáta nelze klást nepřiměřené požadavky, např. aby v situaci, kdy určitá právní otázka je v právní teorii i praxi sporná, předjímal budoucí vyřešení takové otázky judikaturou vyšších soudů.

Z uvedeného plyne, že vůči advokátovi naopak nemusí být nepřiměřeným požadavkem, aby znal řešení právní otázky, které je v praxi i teorii nesporné. Právě tuto nespornost řešení právní otázky v konkrétním případě v následujících částech odůvodnění NS zdůrazňuje. Poukazuje na jednotné závěry letité judikatury i na to, že na tyto judikatorní závěry odkazovala i relevantní komentářová literatura.

Konečně soud považoval za důležité zdůraznit, že žalovaný advokát v podané žalobě nijak nezduvodnil, proč se za dovolatele domáhal slevy z kupní ceny rodinného domu, ačkoli předtím byl vůči prodávajícímu uplatněn nárok z odpovědnosti za vady v podobě odstranění vad.

Nejvyšší soud věc uzavřel takto: „Žalovaný se za dovolatele domáhal nároku, který jim dle zákonných ustanovení a ustálené rozhodovací praxe nenáležel, přičemž v žalobě nepředložil žádný relevantně vyargumentovaný právní názor, kterým by zdůvodnil, proč by mělo být rozhodnuto v rozporu

s konstantní judikaturou dovolacího soudu. Postup žalovaného nebyl jedním z možných, běžnými výkladovými metodami obhajitelných názorů, odporoval publikované judikatuře i komentářové literatuře, a lze proto na něm spravedlivě požadovat, že měl jako advokát předjímat výsledek řízení a za dovolatele se nároku na slevu z kupní ceny rodinného domu nedomáhat.“

IV. Kritické hodnocení

Přístup NS v dané věci je zcela správný. Kdy jindy lze od advokáta požadovat znalost řešení určité právní otázky, než když je toto řešení konstantně dovozováno soudní judikaturou a na tuto judikaturu se též poukazuje ve všech relevantních komentářích.

Pro úplnost lze uvést, že skutečnost, že advokát v řízení svůj postup zvláště neodůvodní, ještě nemusí automaticky zakládat porušení povinnosti řádné péče. Jeho povinnost směřuje vůči klientovi. Musí proto primárně o příslušném konstantním řešení informovat klienta, případně o jiných možnostech řešení a jejich důvodech. Není vyloučeno, že se advokát dohodne s klientem na základě řádně poskytnuté informace, že bude zvolen určitý postup, aniž by byl v řízení zvláště odůvodněn. Pak takový postup nezakládá nikoli řádný výkon advokacie. O takovou situaci se však v daném případě zjevně nejednalo.

Na druhou stranu, i když advokát zastává obhajitelnou argumentaci řešení, které se odchyluje od ustáleného a v literatuře známého řešení, musí svého klienta o existenci ustáleného řešení informovat. Neučiní-li tak, postupuje *non lege artis*, byť jeho podání obhajitelnou argumentací obsahuje.

Můžeme tedy shrnout, že postup *lege artis* ze strany advokáta vyžaduje přinejmenším znalost té ustálené judikatury, na kterou odkazuje relevantní odborná literatura, zejména komentářová. Pokud se však advokát přihlašuje k vyšší odbornosti jako specialista na určitou oblast, pak lze po něm vyžadovat i znalosti judikatury, na kterou odborná literatura neodkazuje. Rozhoduje stupeň odbornosti, ke kterému se příslušný advokát přihlásil.

❖ Rozhodnutí okomentovali doc. JUDr. PETR TÉGL, Ph.D., a doc. JUDr. FILIP MELZER, Ph.D., LL.M. Oba jsou advokáty a současně působí na Katedře soukromého práva a civilního procesu Právnické fakulty UP v Olomouci.